

ส่วนที่ 1

บททั่วไป

การจัดการของกลางในคดีป่าไม้

ของกลาง หมายถึงสิ่งของต่างๆ ที่เจ้าพนักงานยึดไว้เป็นพยานหลักฐานในทางคดี

ของกลางตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2480 กำหนดว่า

“ข้อ 4 ของกลางนั้น คือ วัตถุใด ๆ หรือทรัพย์สินซึ่งตกมาอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าพนักงาน โดยอำนาจแห่งกฎหมายหรือโดยหน้าที่ราชการ และยึดไว้เป็นของกลางเพื่อพิสูจน์ในทางคดีหรือเพื่อจัดการอย่างอื่นตามหน้าที่ราชการ”

ของกลางแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ของกลางในคดีอาญา ได้แก่ของกลางที่เกี่ยวข้องทางคดีอาญา เช่นทรัพย์สินที่บุคคลทำหรือมีไว้เป็นความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยได้กระทำความผิด หรือสิ่งของที่ใช้เป็นหลักฐาน พิสูจน์ความผิดทางอาญา

2. ของกลางอย่างอื่น ได้แก่ของกลางที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา เช่น ของที่เก็บตก ไม้ไหลลอย เป็นต้น คดีป่าไม้ หมายถึงคดีหรือความที่ฟ้องผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือกระทำการอันเป็นความผิดที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติสงวนคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545

ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ซึ่งไม่อาจยอมความกันได้ เพราะรัฐเป็นผู้เสียหาย

ของกลางในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ได้แก่

1. ไม้ที่ยังมิได้แปรรูป (ไม้ท่อน)
2. ไม้แปรรูป
3. สิ่งประดิษฐ์เครื่องใช้ที่ทำด้วยไม้
4. ของป่า
5. สัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า รังของสัตว์ป่า
6. บรรดาอาวุธปืน เครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล ที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด
7. วัตถุหรือสิ่งของอื่น ๆ ที่ใช้เป็นหลักฐานในคดีได้

ระเบียบและบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ หมายถึง บรรดากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป่าไม้ ได้แก่

- พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช 2484 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)
- พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)
- พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)
- พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)
- พ.ร.บ. สวนป่า พ.ศ. 2535
- พ.ร.บ. เลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ เสียใหม่ให้เหมาะสมสะดวกในการปฏิบัติยิ่งขึ้น และเพื่ออนุวัติตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ ลงวันที่ 1 มกราคม 2532 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2533 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ ฉบับที่ 8 ว่าด้วยการรักษาและจำหน่ายของกลาง ลงวันที่ 8 กันยายน 2497

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งอื่นใด ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการในสังกัดกรมป่าไม้ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ข้อ 5 ของกลางตามระเบียบนี้ ได้แก่ บรรดาไม้ ของป่า สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใด บรรดาที่ทำด้วยไม้ สัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า เครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกล ใดๆ ที่ตรวจยึดได้ในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้

ข้อ 6 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรือรับของกลาง ให้ทำบัญชีรายละเอียดเกี่ยวกับของกลางนั้น แล้วจัดการนำไปเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย ยกเว้นของกลางที่เกี่ยวกับกฎหมายอาชญากรรม ให้ส่งมอบพนักงานสอบสวน รับไปเก็บรักษาและดำเนินการ ในกรณีไม่สามารถนำออกจากสถานที่ตรวจยึดให้บันทึกเหตุผลไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งแจ้งพนักงานสอบสวนทราบและรายงานผู้บังคับบัญชาโดยเร็ว

ในกรณีที่จะต้องชักลาก ขนย้าย หรือเฝ้ารักษาของกลาง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจยึด หรือรับมอบของกลาง มีอำนาจจ้างตามระเบียบที่กรมป่าไม้กำหนด แล้วรายงานตามลำดับ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ในเขตกรุงเทพมหานครให้รายงานอธิบดีกรมป่าไม้

สำหรับไม้ของกลางให้ประทับรูปรอยตราแสดงการยึด ในโอกาสแรกที่พึงจะกระทำได้และจดแจ้งรูปรอยตราที่ใช้ประทับไว้ในบัญชีรายละเอียดด้วย เว้นแต่ ไม้ที่มีขนาดเล็กหรือโดยสภาพของไม้ไม่อาจประทับรูปรอยตราได้ให้หมายเหตุในบัญชีไว้เป็นหลักฐาน

ให้หน่วยงานของผู้กล่าวโทษหรือรับของกลางจากหน่วยงานอื่นที่มีได้สังกัดกรมป่าไม้ บันทึกรายการของกลางนั้นไว้ในทะเบียนของกลางตามแบบที่กรมป่าไม้กำหนด

ข้อ 7 ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้ขายโดยวิธีทอดตลาดหรือวิธีประกวดราคาตามระเบียบนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หรือของกลางที่ต้องการจัดการตามข้อ 8 ข้อ 9

ข้อ 8 ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วและเป็นของกลางที่ไม่ควรขาย อธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมป่าไม้จะสั่งให้เอาไว้ใช้ในราชการ ปล่อย ทำลาย หรือจัดการตามสมควรก็ได้

ข้อ 9 การขายของกลางให้องค์การการกุศล วัด หรือการสาธารณประโยชน์ ให้ทำได้โดยไม่ต้องขายตามข้อ 7 แต่ต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมป่าไม้

ข้อ 10 การขายของกลางตามข้อ 7 ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

10.1 ให้อธิบดีกรมป่าไม้ ป่าไม้เขต หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี แต่งตั้งข้าราชการเป็นคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งจะต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 5 และกรรมการอีกอย่างน้อยสองคน ให้มีเลขานุการคนหนึ่ง หรือจะแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นเลขานุการด้วยก็ได้

10.2 ต้องประกาศล่วงหน้าก่อนวันขายไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ในประกาศให้ระบุชนิด จำนวน ปริมาตร ลักษณะ สภาพ สถานที่เก็บรักษาของกลางที่จะขาย วัน เวลา สถานที่ขาย หลักประกันของในกรณีขายโดยวิธีประกวดราคาและกำหนดให้ผู้ซื้อได้ชำระค่าภาระผูกพันอันได้แก่ ค่าชักลาก ค่าขนย้าย ค่าเฝ้ารักษา หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ทางราชการป่าไม้จะต้องจ่ายเกี่ยวกับของกลางอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากค่าขาย

10.3 ให้ขายที่กรมป่าไม้ สำนักงานป่าไม้เขต สำนักงานป่าไม้จังหวัดหรือที่อื่นใดตามที่ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเห็นสมควร

10.4 เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้เสนอสูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอกับราคาขั้นต่ำที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการถอนทรัพย์สินนั้นจากการขาย แล้วดำเนินการขายใหม่

10.5 ผู้ซื้อได้ต้องชำระราคาทั้งหมดในวันขาย ถ้าไม่อาจชำระราคาทั้งหมดได้ ก็ให้ชำระไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของราคาที่ขายและทำสัญญาไว้เป็นหลักฐาน โดยกำหนดให้ชำระราคาส่วนที่เหลือพร้อมรับของภายในสิบห้าวันนับแต่วันทำสัญญา

ข้อ 11 ของกลางที่เส่ง่าย หรือถ้าเก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของกลางนั้น ให้นำออกขายทอดตลาด เว้นแต่จะมีกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ กำหนดการขายไว้เป็นอย่างอื่น ก่อนขายให้แจ้งเหตุดังกล่าวและขอความเห็นชอบต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการเจ้าของคดี เพื่อขายของกลางนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนในระหว่างคดี และให้ร่วมกับพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีจัดการตามสมควร เพื่อบันทึกรายละเอียด ตำนานรูปพรรณ ร่องรอยหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับของกลางนั้นไว้ เมื่อขายแล้วได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนของกลาง

การขายทอดตลาดตามวรรคก่อนให้ถือปฏิบัติตามข้อ 10 ถ้าไม่อาจปฏิบัติให้ครบถ้วนตามข้อ 10.1, 10.2 ได้ ให้ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาจัดการได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ 12 ของกลางที่ไม่อาจเก็บรักษาได้เนื่องจากเน่าเสียเร็ว เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบคดีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อย่างน้อยสองคนร่วมกันทำลายแล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

ข้อ 13 การรับเงินค่าขายของกลางให้ออกใบเสร็จรับเงิน (ก.ป.ม.แบบ 37) พร้อมบัญชีรายละเอียดของกลางที่ขาย

ไม้ของกลางเมื่อได้ขายไปแล้ว ให้ใช้ตรารัฐบาลขายและตราประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มอบไม้ของกลางตีประทับไว้ทุกท่อน แผ่น หรือชิ้น ถ้ามีตราขีดหรือตรากัก ประทับอยู่ ให้ใช้ตราปล่อยตีประทับไว้ด้วย เว้นแต่ไม้ที่มีขนาดเล็กหรือโดยสภาพของไม้ไม่อาจประทับรูปรอยตราได้ ให้หมายเหตุในบัญชีไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 14 การคืนของกลาง ให้คืนแก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิตามกฎหมาย

ข้อ 15 ให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้รักษาราชการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2533

(ลงนาม) พันโท สนั่น ขจรประศาสน์

(สนั่น ขจรประศาสน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้

เพื่อให้การจัดการเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้อันได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 เป็นไปด้วยความรวดเร็วตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงกำหนดข้อตกลงเป็นหลักปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตร เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ของกลางในคดีความผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ฉบับลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2510 และข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่าและของกลางอื่น ๆ ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 ฉบับลงวันที่ 14 ธันวาคม 2525

ข้อ 2. ของกลางตามข้อตกลงนี้ ได้แก่ บรรดาไม้ ของป่า สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใด บรรดาที่ทำด้วยไม้ สัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า เครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่ตรวจยึดได้ในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้

ข้อ 3. ของกลางที่ตรวจยึดได้ในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ทุกชนิด ยกเว้นของกลางที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนมอบให้กรมป่าไม้รับไปดูแลรักษาและจัดการตามระเบียบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยเร็ว ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาและจัดการของกลางตามวรรคหนึ่ง ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ สำหรับของกลางที่เป็นอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิด ให้ส่งมอบพนักงานสอบสวนรับไปเก็บรักษาและดำเนินการ ตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลางกระทรวงมหาดไทยและระเบียบการเก็บรักษาของกลางของกรมตำรวจ

ข้อ 4. ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ในคดีที่ไม่ปรากฏว่า ผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด หรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่ผู้กระทำผิดหลบหนีไป และไม่มีผู้ใดโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในของกลางนั้น ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีประกาศโฆษณาหาเจ้าของผู้มียกรรมสิทธิ์ โดยประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน ที่ทำการกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน และที่พบหรือที่ตรวจยึดของกลางนั้นไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดแล้วไม่มีผู้ใดอ้างกรรมสิทธิ์ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ผู้รับผิดชอบดูแลรักษาของกลางนั้นทราบเพื่อดำเนินการตามระเบียบต่อไป

ในกรณีไม่ปรากฏว่า ผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนและงดการสอบสวนโดยปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการสืบสวนและงดการสอบสวนซึ่งใช้บังคับในขณะนั้น

ข้อ 5. ของกลางที่ตรวจยึดไว้ตามข้อ 2 ยกเว้นของกลางที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนฯ หากเป็นของเสียหายหรือถ้ำรอนคดีถึงที่สุดจะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของกลาง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาของกลางขอความเห็นชอบจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบคดีนั้น เพื่อดำเนินการจำหน่ายหรือทำลายในระหว่างคดีแล้วแต่กรณี ตามระเบียบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้ร่วมกับพนักงานสอบสวนจัดการบันทึกรายละเอียดตำหนิรูปพรรณ ตลอดจนร่องรอยหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับของกลาง นั้นไว้ก่อน เมื่อจำหน่ายแล้วได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนของกลางนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ 6 ของกลางที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจยึดไว้ตามมาตรา 64 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ถ้ามีผู้ร้องขอคืนในระหว่างคดี ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีแจ้งให้ป่าไม้เขตหรือป่าไม้จังหวัดท้องที่ผู้รักษาของกลางแล้วแต่กรณี พิจารณาเสนอกกรมป่าไม้เพื่อดำเนินการขออนุมัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามมาตรา 64 ตริ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้วจึงจะให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิไปได้

ข้อตกลงนี้ให้ถือปฏิบัติ ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม 2532 เป็นต้นไป

(ลงนาม) พลตำรวจเอก ประมาณ อติเรกสาร
(ประมาณ อติเรกสาร)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(ลงนาม) พันโท สนั่น ขจรประศาสน์
(สนั่น ขจรประศาสน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ระหว่างกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช 2551

ในคราวประชุมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และการทำลายทรัพยากรป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2551 ณ ตึกสันติไมตรี (หลังนอก) ทำเนียบรัฐบาล นายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายในการคงพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้มีการบุกรุกเพิ่มเติม และการนำพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุกกลับคืนให้แผ่นดิน โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าภาพบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขอให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อสนองแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (พลตำรวจเอก เปรียงพันธ์ ตามาพงศ์) แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จึงได้ประสานความร่วมมือในการดำเนินการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยได้ตกลงความร่วมมือดังนี้

ฯลฯ

2. ความร่วมมือ

ทั้งสองฝ่าย จึงได้ตกลงกำหนดขอบเขตความร่วมมือ 12 ด้าน

2.1 การป้องกันและปราบปราม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะร่วมมือทั้งด้านกำลังเจ้าหน้าที่ สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อพิจารณาดำเนินการกำหนดเป้าหมายวางแผนปฏิบัติเพื่อการป้องกันและปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และบุกรุกที่ดินของรัฐให้ได้ผลอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

2.2 ของกลางคดีป่าไม้

2.2.1 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะดูแลรักษาของกลางคดีป่าไม้ทุกชนิด ยกเว้นของกลางที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน สำหรับของกลางคดีที่เป็นอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด ให้ส่งมอบให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับไปเก็บรักษาตามอำนาจหน้าที่

2.2.2 ของกลางคดีป่าไม้ หากเป็นของกลางที่เสียหายหรือถาวรจนคดีถึงที่สุด จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของกลาง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาของกลางขอความเห็นชอบจากพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินการจำหน่ายหรือทำลาย

2.2.3 ของกลาง หากไม่สามารถนำออกจากสถานที่ตรวจยึดให้บันทึกเหตุผล พร้อมทั้งแจ้งพนักงานสอบสวน สำหรับการคืนของกลางเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว เมื่อได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาของกลางคืนของกลางให้แก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิตามกฎหมาย

2.3 การพิสูจน์ของกลางและสิทธิครอบครอง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะสนับสนุนให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านการพิสูจน์ของกลางคดีป่าไม้และสิทธิครอบครองพื้นที่ป่าให้เพียงพอและเหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินคดีให้เสร็จสิ้นโดยเร็วและครบถ้วนสมบูรณ์ อนึ่ง หากมีความจำเป็นจะต้องตรวจดีเอ็นเอของกลางด้วย ฯลฯ

ข้อตกลงนี้ทำขึ้น 2 ฉบับ มีข้อความตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้ลงรายชื่อไว้เป็นหลักฐานและเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ ลงนาม ณ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พุทธศักราช 2551

(ลงนาม) ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช

(นายศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช)

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ลงนาม) พลตำรวจเอก เปรียงพันธ์ ตามาพงศ์

(เปรียงพันธ์ ตามาพงศ์)

รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า

- มาตรา 85 เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหาและยึดสิ่งของต่างๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

การค้นนั้นจักต้องทำโดยสภาพ ถ้าค้นผู้ต้องหาต้องให้ผู้ต้องหาเป็นผู้ค้น

สิ่งของใดที่ยึดไว้ เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

- มาตรา 85/1 ในระหว่างสอบสวน สิ่งของที่เจ้าพนักงานได้ยึดไว้ ซึ่งมีใช้ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ถ้ายังไม่ได้นำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดไว้ อาจยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี เพื่อขอรับสิ่งของนั้นไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ ฯลฯ

ประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า

- มาตรา 32 ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

- มาตรา 33 ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

(1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ

(2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้ซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

หมวดวิธียึดทรัพย์ आयัดทรัพย์ และการจ่ายเงิน มาตรา 303-323

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า

- มาตรา 1327 ภายในบังคับแห่งกฎหมายอาญา กรรมสิทธิ์แห่งสิ่งใด ๆ ซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยประการอื่น และได้ส่งไว้ในความรักษาของกรมในรัฐบาลนั้น ท่านว่าตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่ง หรือถ้าได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้ว นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของ ท่านให้ผ่อนเวลาออกไปเป็นห้าปี

ถ้าทรัพย์สินเป็นของเสียหาย หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นไซ้ ท่านว่ากรมในรัฐบาลจะจัดให้เอาออกขายทอดตลาดก่อนถึงกำหนดก็ได้ แต่ก่อนที่จะขายให้จัดการตามควร เพื่อบันทึกรายการอันเป็นเครื่องให้บุคคลผู้มีสิทธิจะรับทรัพย์สินนั้นอาจทราบว่าเป็นทรัพย์สินของตนและพิสูจน์สิทธิได้ เมื่อขายแล้วได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ถือไว้แทนตัวทรัพย์สิน

พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

- มาตรา 64 ทวิ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือมาตรา 69 ไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นของผู้กระทำความผิด หรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันทราบ หรือถือว่าได้ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมป่าไม้

ถ้าทรัพย์สินที่ยึดไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาจะเกินค่าของทรัพย์สิน รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายจะจัดการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นก่อนถึงกำหนดตามวรรคสองก็ได้ ได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น

- มาตรา 64 ตริ ในกรณีทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามมาตรา 64 ทวิ มิใช่เป็นของผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติรัฐมนตรีคืนทรัพย์สินหรือเงินแล้วแต่กรณี ให้แก่เจ้าของก่อนถึงกำหนดตามมาตรา 64 ทวิ ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อทรัพย์สินนั้นไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นถูกยึด และ

(2) เมื่อผู้กระทำความผิด หรือผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินนั้นมาจากผู้เป็นเจ้าของโดยการกระทำความผิดทางอาญา

- มาตรา 74 บรรดาไม้ และของป่าอันได้มาหรือมีไว้เนื่องจากการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ และสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ และสิ่งอื่นใด บรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามที่มีไว้เนื่องจากการกระทำความผิดตามมาตรา 53 ตริ ให้รับเสียทั้งสิ้น

- มาตรา 74 ทวิ บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะหรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือมาตรา 69 ให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

- มาตรา 3 5 บรรดาไม้ ของป่า เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลใช้ หรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับเสียทั้งสิ้น โดยไม่คำนึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

คดีถึงที่สุดมี 2 กรณี คือ

1. คดีถึงที่สุดในชั้นพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี

- ในกรุงเทพมหานคร เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอัยการสูงสุด ต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- ในจังหวัดอื่น(นอกจากกรุงเทพมหานคร) เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี ให้ส่งสำเนาการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2. คดีถึงที่สุดในชั้นศาล

คดีที่ถึงที่สุดในชั้นศาลนี้อาจถึงที่สุดโดยคำพิพากษาของศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา เนื่องจากคู่ความไม่ได้อุทธรณ์ฎีกา หรือคดีต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกา แล้วแต่กรณี ซึ่งจะต้องพิจารณาว่าคำพิพากษาลงถึงที่สุดเมื่อใด

- คำพิพากษาใดซึ่งตามกฎหมายจะอุทธรณ์หรือฎีกาหรือมีคำขอให้พิจารณาใหม่ไม่ได้ให้ถือว่าเป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านเป็นต้นไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 147 วรรคแรก
- คำพิพากษาใด ซึ่งอาจอุทธรณ์ฎีกาหรือมีคำขอให้พิจารณาใหม่ได้ ถ้ามิได้อุทธรณ์หรือฎีกาหรือร้องขอให้พิจารณาใหม่ภายในเวลาที่กำหนดไว้ให้ถือว่าเป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ลงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 198 มาตรา 216 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 147 วรรคสอง

ของกลางจะตกเป็นของแผ่นดินในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. โดยคำพิพากษาของศาลให้ริบ

ประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 35 ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

2. โดยเจ้าของยินยอมยกให้เป็นของแผ่นดิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 521 อันว่าให้ นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสน่หาแก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น

3. โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืนภายในกำหนด 6 เดือน นับแต่วันทราบหรือ

ถือว่าได้ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ตามมาตรา 64 ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งบัญญัติให้ตกเป็นของกรมป่าไม้

พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 64 ทวิ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือ เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือมาตรา 69 ไว้เพื่อ เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นของผู้กระทำความผิด หรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้ริบ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันทราบ หรือถือว่าได้ทราบ คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมป่าไม้

ถ้าทรัพย์สินที่ยึดไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่าย ในการเก็บรักษา จะเกินค่าของทรัพย์สิน รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายจะจัดการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นก่อนถึง กำหนดตามวรรคสองก็ได้ โฉนดเงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น

4. โดยการเก็บรักษาไว้ของหน่วยงานของรัฐและเจ้าของมิได้เรียกเอาคืนภายใน ระยะเวลาที่ กำหนดไว้ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1327 กล่าวคือ

มาตรา 1327 ภายในบังคับแห่งกฎหมายอาญา กรรมสิทธิ์แห่งสิ่งใด ๆ ซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยประการอื่น และได้ส่งไว้ในความรักษาของกรม ในรัฐบาลนั้น ท่านว่าตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของมิได้เรียกร้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่ง หรือถ้าได้ ฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้ว นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของ ท่านให้ผ่อนเวลาออกไปห้าปี

- กรณีทราบตัวเจ้าของและเจ้าของมิได้เรียกเอาคืนภายใน 1 ปี นับแต่วันส่งหรือวันที่ คำพิพากษาถึงที่สุด (ถ้าได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาล)

- กรณีไม่ทราบตัวเจ้าของและเจ้าของมิได้เรียกเอาคืนภายใน 5 ปี นับแต่วันส่งหรือวันที่ คำพิพากษาถึงที่สุด (ถ้าได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาล)

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ด่วนมาก ที่ อส 0002/12425 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2534 เรื่อง ขอรับรถยนต์ของกลางคืน^{*1} ตอบข้อหารือกรมป่าไม้เกี่ยวกับการตีความถ้อยคำในประมวลกฎหมายแพ่งและ พินิชย์ มาตรา 1327

“แผ่นดิน” หมายถึง “รัฐ” มิได้หมายความถึง กระทรวง ทบวง กรม ที่ดูแลรักษาทรัพย์สินนั้น

“วันส่ง” ในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ หมายถึง วันที่ได้ส่งทรัพย์สินของกลางในคดี เว้นแต่ “กรมในรัฐบาล” ที่มีหน้าที่รักษาทรัพย์สินของกลางในคดีดังกล่าว มิใช่วันที่เจ้าหน้าที่ตรวจจับกุมยึดทรัพย์สิน ของกลางในคดีอาญา

กรณีไม้ของกลางในคดีที่รู้ตัวผู้กระทำผิดหรือเจ้าของ หากผลการดำเนินคดีปรากฏว่า พนักงานอัยการ
สั่งไม่ฟ้องเสร็จเด็ดขาดแล้วและมีได้สั่งการเกี่ยวกับของกลาง หรือในกรณีที่พนักงานอัยการให้จัดการกับของกลาง
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 วรรคท้าย ภายใน 1 ปี นับแต่วันยึด เจ้าของมิได้มาร้องขอ
ไม้ของกลางคืน ถือว่าไม้ของกลางนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 1327 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ส่วนที่ 2

การจัดการไม้ของกลาง ของป่าของกลาง และสิ่งประดิษฐ์ของกลางในคดีป่าไม้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจยึด/อายัด ของกลางในคดีป่าไม้ ให้ดำเนินการทำบัญชีเกี่ยวกับของกลาง แล้วจัดการนำไปเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย ยกเว้นของกลางที่เกี่ยวกับกฎหมายอาวุธปืนฯ ให้ส่งมอบพนักงานสอบสวนรับไปเก็บรักษาและดำเนินการ ในกรณีไม่สามารถนำออกจากสถานที่ตรวจยึดให้บันทึกเหตุผลไว้เป็นหลักฐานพร้อมทั้งแจ้งพนักงานสอบสวนทราบและรายงานผู้บังคับบัญชาต่อไป

1. การประทับตรา

หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส 0713/6549 ลงวันที่ 15 เมษายน 2524 เรื่อง ตราประทับไม้ของรัฐบาล² ได้แจ้งจังหวัดสั่งเจ้าหน้าที่ทราบและปฏิบัติ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดลักษณะและความหมายการใช้ตราประทับไม้ของรัฐบาล ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 (ฉบับที่1) พ.ศ. 2523 ซึ่งระบุเกี่ยวกับดวงตราไว้ว่า

ตรา ต. เป็นตราประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ใช้สำหรับประทับไม้ เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว

ตรา ย. เป็นตรายึด ใช้สำหรับประทับไม้เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ที่ยึดไว้เนื่องจากได้มาหรือมีไว้โดยมิชอบด้วยพระราชบัญญัติป่าไม้

ตรา ก. เป็นตรากัก ใช้สำหรับประทับไม้เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดอายัดหรือกักไว้ ไม่นอนุญาตให้นำเคลื่อนที่ต่อไป เพื่อไต่สวนหรือสอบสวนเกี่ยวกับไม้นั้น

ตรา ป. เป็นตราปล่อย ใช้สำหรับประทับไม้เพื่อแสดงว่า เป็นไม้ที่ถอนการกักหรือยึดอายัดแล้ว

2. การเก็บรักษาไม้ของกลาง

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ พ.ศ. 2533 ข้อ 6

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรือรับของกลาง ให้ทำบัญชีรายละเอียดเกี่ยวกับของกลางนั้น แล้วจัดการนำไปเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย ยกเว้นของกลางที่เกี่ยวกับกฎหมายอาวุธปืนฯ ให้ส่งมอบพนักงานสอบสวนรับไปเก็บรักษาและดำเนินการ ในกรณีไม่สามารถนำออกจากสถานที่ตรวจยึดให้บันทึกเหตุผลไว้เป็นหลักฐานพร้อมทั้งแจ้งพนักงานสอบสวนทราบและรายงานผู้บังคับบัญชาโดยเร็ว

ในกรณีที่จำเป็นต้องชักลาก ขนย้าย หรือแผ่รักษาของกลาง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจยึดหรือรับมอบของกลาง มีอำนาจจ้างตามระเบียบที่กรมป่าไม้กำหนด แล้วรายงานตามลำดับให้ป่าไม้เขตหรือผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ในเขตกรุงเทพมหานครให้รายงานอธิบดีกรมป่าไม้

สำหรับไม้ของกลางให้ประทับรูปรอยตราแสดงการยึด ในโอกาสแรกที่จะพึงกระทำได้และจัดแจ้งรูปรอยตราที่ใช้ประทับไว้ในบัญชีรายละเอียดด้วย เว้นแต่ไม้ที่มีขนาดเล็กหรือโดยสภาพของไม้ไม่อาจประทับรูปรอยตราได้ ให้หมายเหตุในบัญชีไว้เป็นหลักฐาน

ให้หน่วยงานของผู้กล่าวโทษหรือรับของกลางจากหน่วยงานอื่นที่ได้สังกัดกรมป่าไม้ บันทึกผลการของกลางนั้นไว้ในทะเบียนของกลางตามแบบที่กรมป่าไม้กำหนด

ข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ ลงวันที่ 1 มกราคม 2532

ข้อ 3 ของกลางที่ตรวจยึดได้ในความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ทุกชนิด ยกเว้นของกลางที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนฯ มอบให้กรมป่าไม้รับไปดูแลรักษาและจัดการตามระเบียบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยเร็ว

ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาและจัดการของกลางตามวรรคหนึ่ง ให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้สำหรับของกลางที่เป็นอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิด ให้ส่งมอบพนักงานสอบสวนรับไปเก็บรักษาและดำเนินการ ตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลางของกระทรวงมหาดไทยและระเบียบการเก็บรักษาของกลางของกรมตำรวจ

การทิ้งไม้ของกลางไว้ในที่เกิดเหตุหรือที่ตรวจยึด

หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0705.03/21563 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2539 เรื่อง การทิ้งไม้ของกลาง³

ตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ข้อ 6 กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติ ในกรณีไม่สามารถนำของกลางออกจากสถานที่ตรวจยึดว่า “ให้บันทึกเหตุผลไว้เป็นหลักฐานพร้อมทั้งแจ้งพนักงานสอบสวนทราบและรายงานผู้บังคับบัญชาโดยเร็ว” แต่ในทางปฏิบัติ เมื่อมีกรณีไม่สามารถนำไม้ของกลางออกจากสถานที่ตรวจยึดได้รายงานกรมป่าไม้ให้พิจารณานุมัติทิ้งไม้ของกลางนั้น การปฏิบัติดังกล่าวจึงไม่เป็นไปตามที่ระเบียบฯ กำหนดและโดยข้อเท็จจริง กรมป่าไม้ไม่อาจทราบได้ว่ารายใดเหมาะสมเพียงใดที่จะนำออกได้หรือไม่ ควรเป็นดุลยพินิจของผู้ตรวจยึดหรือรับมอบ ซึ่งต้องทราบข้อเท็จจริงได้ดีและตัดสินใจได้ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติในเรื่องนี้เป็นไปในทำนองเดียวกันและสอดคล้องกับระเบียบฯ จึงให้ยกเลิกบรรดาหนังสือกรมป่าไม้ที่ได้สั่งการเกี่ยวกับการทิ้งไม้ของกลางไว้ในที่เกิดเหตุหรือที่ตรวจยึด และให้ถือปฏิบัติว่า หากมีกรณีไม่อาจนำไม้ของกลางออกจากที่เกิดเหตุได้ ให้ทำบันทึกแสดงรายละเอียดนำไปแจ้งพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีไว้เป็นหลักฐาน แล้ว

รายงานตามลำดับจนถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ป่าไม้เขต ผู้อำนวยการสำนักหรือผู้อำนวยการกอง ที่ผู้ตรวจยึดหรือผู้รับมอบสังกัด เพื่อทราบ โดยไม่ต้องขออนุมัติให้ทิ้งไม้ของกลางนั้น หากพบว่าผู้รายงานมีพฤติการณ์ในทางไม่ชอบเกี่ยวกับการรายงานในเรื่องนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาตามที่กล่าว ดำเนินการทางวินัยกับผู้เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

3. การทำสัญญาจ้างเฝ้ารักษาของกลาง

หนังสือกรมป่าไม้ ที่ ทส 1610.2/21794 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2550 เรื่อง กำหนดแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการจ้างเฝ้ารักษาของกลาง*⁴

กรมป่าไม้ เห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการจ้างเฝ้ารักษาของกลางที่หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีควมรัดกุมอยู่หลายประการ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ ในชั้นนี้จึงขอให้ระงับการทำสัญญาจ้างเฝ้ารักษาของกลางไว้ก่อน ยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็นที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ให้ขออนุมัติสำนักจัดการและควบคุมป่าไม้เป็นกรณี ๆ ไป ทั้งนี้จนกว่าจะแจ้งเปลี่ยนแปลง

4. การตรวจพิสูจน์ไม้

การขอให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจพิสูจน์ไม้ ไปดำเนินการตรวจพิสูจน์ไม้ กรมป่าไม้วางแนวทางปฏิบัติไว้ ดังนี้

1. ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2552 ลักษณะ 5 ของกลางและการตรวจพิสูจน์ ข้อ 20*⁵

“ ในกรณีที่จะต้องมีการตรวจพิสูจน์ไม้ของกลางในคดีอาญาในท้องที่ใด ไม่ว่าจะโดยการร้องขอโดยพนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นใด ให้ผู้บริหารหน่วยงานในท้องที่นั้น กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมการตรวจพิสูจน์ไม้ที่ได้ขึ้นทะเบียนโดยสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้แล้วและปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหน่วยงานท้องที่ที่จะทำการตรวจพิสูจน์ไม้นั้น มีหน้าที่ทำการตรวจพิสูจน์

หากในหน่วยงานท้องที่ใดไม่มีผู้ผ่านการฝึกอบรมหรือผู้ผ่านการฝึกอบรมไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้บริหารหน่วยงานท้องที่ที่จะต้องทำการตรวจพิสูจน์ไม้ร้องขอให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมไปทำการตรวจพิสูจน์ไม้โดยเร็ว

ให้ผู้ทำการตรวจพิสูจน์ไม้ดำเนินการการตรวจพิสูจน์ไม้ตามหลักวิชาการโดยเร็ว และให้ผู้ทำการตรวจพิสูจน์ไม้ใช้วิธีการที่เหมาะสมบันทึกไว้เป็นพยานหลักฐาน เช่น ถ่ายภาพ เก็บตัวอย่าง ทำเครื่องหมาย ฯลฯ และบันทึกความเห็นไว้เป็นหลักฐาน และแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ไม้ให้ผู้บริหารหน่วยงานท้องที่ทำการตรวจพิสูจน์ไม้ทราบและให้ผู้บริหารหน่วยงานท้องที่แจ้งผลการตรวจพิสูจน์ไม้แก่ผู้ร้องขอให้ตรวจพิสูจน์ไม้โดยเร็ว

ค่าใช้จ่ายของผู้ตรวจพิสูจน์ไม้ ไม่ว่าจะการไปราชการ ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ไม้ให้เบิกจาก

งบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตรวจพิสูจน์ไม้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

2. หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส 1610.4/23235 ลงวันที่ 6 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง กำชับให้ผู้เชี่ยวชาญการตรวจพิสูจน์ไม้ปฏิบัติตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2552 ^{*6}

กรมป่าไม้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ว่า ผู้เชี่ยวชาญการตรวจพิสูจน์ไม้ที่ได้ขึ้นทะเบียน โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ ให้ปฏิบัติตาม ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบ และเร่งรัด การดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2552 ข้อ 20 โดยเคร่งครัด มิชักช้า เพื่อรักษาผลประโยชน์ของทางราชการและ ป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการเป็นสำคัญ และหากปรากฏความในภายหลังว่าเกิดความเสียหาย เนื่องจากความล่าช้าในการตรวจพิสูจน์ไม้ โดยไม่มีเหตุผลสมควรและเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรมป่าไม้ จะดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อไป

3. หนังสือสำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า ที่ ทส 1612.3(ย.2)/918 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2552 เรื่อง ขอผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์ไม้ ^{*7} ส่งสำเนาหนังสือ กรมป่าไม้ ที่ ทส 1612.3/22066 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551 เรื่อง ขอผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์ไม้ ^{*8}

กรมป่าไม้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ว่า ให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ กำชับ เร่งรัด ผู้ที่ได้รับ มอบหมายให้ทำการตรวจพิสูจน์ไม้ในกรณีต่างๆ ออกไปดำเนินการตามที่มีผู้ร้องขอภายใน 3 วัน นับแต่ทราบ คำสั่งการของกรมป่าไม้ และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้รายงานให้กรมป่าไม้ทราบโดยด่วน

5. การจัดการของกลางเมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งในคดีป่าไม้

แบ่งเป็น 2 กรณีดังนี้

1. กรณีมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาในคดีป่าไม้ เมื่อมีผู้มายื่นคำร้องขอคืนไม้ของกลางจาก พนักงานเจ้าหน้าที่ เช่นนี้ หากปรากฏผลการตรวจพิสูจน์ไม้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์ไม้ซึ่งผ่านการ ฝึกอบรมหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญด้านการพิสูจน์ไม้จากสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม่ว่า ไม่นั้นผู้ร้องขอคืน

1.1 ไม่นั้นได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นต้องคืนไม่นั้นให้แก่ผู้ร้องขอคืน

1.2 ไม่นั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการคืนไม้ให้แก่ผู้ร้อง ขอคืนตามมาตรา 85 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.3 กรณีที่ทราบตัวเจ้าของไม้ของกลางดังกล่าว แต่เจ้าของไม้ของกลางมิได้ร้องขอคืนภายใน 1 ปี นับแต่วันส่งไว้ในความรักษาของกรมป่าไม้ หรือ ไม่ทราบตัวเจ้าของและพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดี ได้ผ่อนเวลารอเจ้าของไม้ของกลางมาร้องขอคืนเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันส่งไว้ในความรักษาของกรมป่าไม้ แต่ไม่มี เจ้าของไม้ของกลางมาร้องขอคืน ให้ถือว่าไม้ของกลางตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 1327 วรรคหนึ่ง แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมป่าไม้สามารถดำเนินการได้

ตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

2. กรณีมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาในคดีป่าไม้ ผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนไม้ของกลางที่เจ้าพนักงานยึดไว้ จะร้องขอรับไม้ของกลางไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85/1 ไม่ได้ แม้ว่าไม้ของกลางจะยังมีได้ใช้นำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีก็ตาม เนื่องจากไม้ของกลางเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้บัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด และการสั่งคืนไม้ของกลางในกรณีนี้จะกระทบถึงการใช้ไม้ของกลางเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในภายหลังด้วย ดังนั้น ในกรณีที่เจ้าพนักงานป่าไม้หรือพนักงานป่าไม้ได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการให้ส่งมอบไม้เพื่อคืนให้ผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนไม้ของกลางรับไปดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85/1 ก็ไม่จำเป็นต้องส่งมอบให้แก่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการแต่อย่างใด

การจำหน่ายของกลางในระหว่างคดี มีกฎหมายและระเบียบให้อำนาจหน่วยงานของรัฐ และพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำได้ คือ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1327 วรรคท้าย บัญญัติว่า

“ถ้าทรัพย์สินเป็นของเสียหาย หรือหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นไซ้ ท่านว่ากรมในรัฐบาลจะจัดให้เอาออกขายทอดตลาดก่อนถึงกำหนดก็ได้ แต่ก่อนที่จะขายให้จัดการตามควร เพื่อบันทึกรายการอันเป็นเครื่องให้บุคคลผู้มีสิทธิจะรับทรัพย์สินนั้น อาจทราบว่าเป็นทรัพย์สินของตนและพิสูจน์ได้ เมื่อขายแล้วได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนตัวทรัพย์สิน”

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

ข้อ 11 ของกลางที่เสียหาย หรือถ้าเก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของกลางนั้น ให้นำออกขายทอดตลาด เว้นแต่ จะมีกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ กำหนดการขายไว้เป็นอย่างอื่น ก่อนขายให้แจ้งเหตุดังกล่าวและขอความเห็นชอบต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเจ้าของคดี เพื่อขายของกลางนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนในระหว่างคดี และให้ร่วมกับพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีจัดการตามสมควร เพื่อบันทึกรายละเอียด ตำหนิ รูปพรรณ ร่องรอยหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับของกลางนั้นไว้ เมื่อขายแล้วได้เงิน เป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนของกลาง

ก่อนที่จะจำหน่ายของกลางในระหว่างคดี ต้องดำเนินการดังนี้

1. ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้เป็นเจ้าของไม่คัดค้านในการจำหน่ายของกลาง
2. แจงเหตุผลในการจำหน่ายระหว่างคดี
3. ขอความเห็นชอบจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการเจ้าของคดีหรือศาล แล้วแต่กรณี ร้องรอยหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับของกลางนั้นไว้

เมื่อจำหน่ายแล้วได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนของกลาง

- ตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทย กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ ข้อ 5
- ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ข้อ 11

6. การจำหน่ายไม้ของกลางในระหว่างคดี

(1) หนังสือกรมป่าไม้ ส่วนมาก ที่ กษ 0704/18059 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2516 เรื่อง การจำหน่ายไม้ของกลางระหว่างคดี ⁹

ในคดีไม้ได้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิด กรมป่าไม้กำหนดให้ขายไม้ของกลางในระหว่างคดี ให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ โดยให้ตั้งกรรมการประกอบด้วยผู้แทนกรมป่าไม้เขตเป็นประธาน ผู้แทนกรมป่าไม้จังหวัดและผู้แทนองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นกรรมการ ร่วมกันพิจารณาราคาตลาดแห่งท้องถิ่นว่า ไม้ชนิดใดควรขายได้ราคาเท่าใด คัดราคาขายทั้งสิ้นบวกด้วยค่าภาระผูกพัน (หากมี) แล้วให้ อ.อ.ป. รับซื้อไปตามราคานั้น แต่การชำระค่าซื้อให้อ.อ.ป. ชำระค่าซื้อในอัตรา 2 เท่า ค่าภาคหลวงของแต่ละชนิดไม้ พร้อมชำระค่าภาระผูกพัน ส่วนราคาซื้อที่เหลือให้อ.อ.ป. ทำสัญญาประกันไว้ว่า หากมีผู้เรียกร้องกรรมสิทธิ์ในไม้นี้ และขณะคดี อ.อ.ป. จะยินยอมชำระตามสัญญาประกันให้แก่ผู้ชนะคดี สำหรับค่าขายที่กรมป่าไม้ได้รับก็จะถอนคืนจากคลังแล้วมอบให้ผู้ชนะคดีหากพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันขายไม้ให้อ.อ.ป. ไม่มีผู้เรียกร้องกรรมสิทธิ์ในไม้ถือว่าไม้ตกเป็นของแผ่นดินโดยอนุโลม ตามความในมาตรา 1327 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ส่งค่าขายเป็นผลประโยชน์แผ่นดิน ส่วนสัญญาประกันเป็นอันพ้นไป โดยก่อนที่จะปฏิบัติตามหลักการนี้ กรณีเกี่ยวกับการชักลากและการขออนุมัติจำหน่าย ต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการตามระเบียบก่อน

คดีที่มีตัวผู้ต้องหาหรือได้ตัวผู้กระทำความผิด ให้ถือปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตร เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ของกลางในคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2510 โดยเคร่งครัด (ปัจจุบัน คือ ข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ของกลางในคดีความผิดตามกฎหมายกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ ลงวันที่ 1 มกราคม 2532)

(2) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0743.03/23508 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2534 เรื่อง การจำหน่ายไม้ของกลางระหว่างคดี ^{*10}

(3) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0707/9494 ลงวันที่ 4 เมษายน 2528 เรื่อง การประชุมนโยบายป่าไม้ ^{*11} กรมป่าไม้ได้แสดงความเข้าใจไปยังจังหวัดว่า การจำหน่ายของกลางระหว่างคดี ซึ่งหากเก็บไม้ของกลางไว้ ไม้จะเสื่อมคุณภาพ เสียหาย หรือเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายเกินส่วนกับค่าของไม้ของกลาง ก็ให้จำหน่ายตามหนังสือ กรมป่าไม้ ด่วนมาก ที่ กษ 0704/18059 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2516 เรื่อง การจำหน่ายไม้ของกลางระหว่างคดี ^{*9} สำหรับไม้ของกลางที่เก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย ต่อภายหลังเกิดผู้เสียหายเสื่อมคุณภาพใช้ประโยชน์ไม่ได้ ซึ่ง อ.อ.ป. ไม่ยอมรับมอบ ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดชอบทางแพ่งเสียก่อน แล้วรายงานกรมป่าไม้พิจารณาสั่งการแห่งจำหน่ายออกจากทะเบียน

(4) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0704(5)/1956-1957 ลงวันที่ 23 มกราคม 2530 เรื่อง การดำเนินการกับไม้ของกลางในระหว่างคดี ^{*12}

กรมป่าไม้ได้แจ้งเรื่องการจำหน่ายไม้ของกลางในระหว่างคดี ให้ตรวจสอบแน่ชัดว่าเป็นคดี พบตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่พบตัวผู้กระทำความผิด เพราะมีผลต่อไม้ของกลางว่าจะตกเป็นของแผ่นดินเมื่อใด กล่าวคือ ในคดีที่ไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิด (ขณะตรวจยึดหรือจับกุม พบหรือรู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่จับกุมตัวส่งพนักงานสอบสวนไม่ได้) คดีเช่นนี้ถือว่าเป็นคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งพนักงานอัยการจะสั่งคดีโดยสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือสั่งฟ้องผู้ต้องหาหรือสั่งให้สอบสวนคดีต่อไป คดีในลักษณะนี้ทรัพย์สินของกลางจะตกเป็นของแผ่นดินภายใน 1 ปี นับแต่วันส่งหากไม่มีผู้ใดเรียกเอา แต่ถ้าเป็นคดีไม่พบตัวผู้กระทำความผิด (ขณะตรวจยึดหรือจับกุมไม่พบหรือรู้ตัวผู้กระทำความผิด และตามแนวทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด) เช่นนี้ถือว่าเป็นคดีที่ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งพนักงานอัยการจะสั่งคดีโดยให้ทางการสอบสวนหรือให้ทำการสอบสวนต่อไป คดีในลักษณะนี้ทรัพย์สินของกลางจะตกเป็นของแผ่นดินเมื่อเกินเวลา 5 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1327

(5) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0704(5)/ว.7318 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2530 เรื่อง การเร่งรัดจำหน่ายไม้ของกลาง ^{*13}

กรมป่าไม้วางแนวทางปฏิบัติในการเร่งรัดจำหน่ายไม้ของกลางในระหว่างคดีทุกคดี (ทั้งคดีได้ตัวผู้กระทำความผิด,คดีทราบตัวผู้กระทำความผิด,คดีไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดและคดีไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิด) ให้ดำเนินการตรวจสอบและเร่งรัดการจำหน่ายไม้ของกลางที่ยังอยู่ในระหว่างคดีทั้งหมด ให้แก่ อ.อ.ป. โดยไม่ต้องให้คดีถึงที่สุด โดยถือปฏิบัติตามแนวทางที่กรมป่าไม้ได้กำหนดไว้แล้ว ตามหนังสือ กรมป่าไม้ ด่วนมาก ที่ กษ 0704/18059 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2516 เรื่อง การจำหน่ายไม้ของกลางในระหว่างคดี ^{*9},ที่ กษ 0704/9494 ลงวันที่ 4 เมษายน 2528 เรื่อง การประชุมนโยบายป่าไม้ ^{*11} ,หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0704(5)/1956-1957 ลงวันที่ 23 มกราคม 2530 เรื่อง การดำเนินการกับไม้ของกลางในระหว่างคดี ^{*13}

หากรายได้มีข้อขัดข้องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการให้รายงานให้กรมป่าไม้ทราบ โดยด่วนเพื่อพิจารณาแก้ไขต่อไป

(6) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0704(5)/ว.16438 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2531 เรื่อง การเร่งรัด จำหน่ายไม้ของกลาง *¹⁴

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติในการเร่งรัดจำหน่ายไม้ของกลางในระหว่างคดีโดยไม่ต้องรอให้ คดีถึงที่สุด โดยให้กำชับหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ จัดทำทะเบียนไม้ของกลางและสารบบคดีประจำ สำนักงานให้ถูกต้อง ให้ติดตามผลการดำเนินคดีและผลการดำเนินการกับไม้ของกลางนำมาลงทะเบียนไม้ของกลาง และสารบบคดีให้เรียบร้อยถูกต้องตามความเป็นจริง กรณีมีหลายหน่วยงานเข้าจับกุมปราบปรามให้หน่วยงาน ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินคดี เป็นผู้ลงทะเบียนไม้ของกลางและสารบบคดีเพียงหน่วยงานเดียว กับให้รวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับไม้ของกลางที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมดแยกรายละเอียดเป็นรายปี แจ้งกรมป่าไม้

(7) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0704(5)/ว.24386 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2531 เรื่อง การเร่งรัดจำหน่ายไม้ของกลาง *¹⁵

กรมป่าไม้ ได้มีหนังสือข้อมความเข้าใจให้ทราบว่า การจำหน่ายไม้ของกลางในระหว่างคดี เป็นการดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1327 วรรคท้าย ที่ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ จัดการขายของกลางก่อนคดีถึงที่สุด เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับของกลางนั้น ซึ่งในทางปฏิบัติ ก่อนจะดำเนินการ ต้องขอรับความเห็นชอบจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเจ้าของคดีแล้วแต่กรณีเสียก่อน เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้จำหน่ายแก่ อ.อ.ป. โดยไม่ต้องรอผลคดี หรือรอให้อัยการสั่งงดการสอบสวน แต่อย่างใด

(8) หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส 1612.5/18945 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2550 เรื่อง การจำหน่ายไม้ของกลาง *¹⁶

กรมป่าไม้ ได้มีหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ให้ทราบว่า รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีบันทึกสั่งการเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2550 ว่าไม่มีนโยบายจำหน่ายไม้ ของกลางไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายไม้ของกลางระหว่างคดีหรือคดีถึงที่สุด เพื่อทราบและถือปฏิบัติจนกว่า จะได้สั่งการเป็นอย่างอื่น

(9) หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส 1612.2/2645 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2548 เรื่อง การจำหน่ายไม้ของกลาง *¹⁷

กรมป่าไม้ ได้มีหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ให้ทราบว่า เพื่อให้การจำหน่ายไม้ของกลาง ในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ จะต้องได้รับความเห็นชอบตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงขอให้จังหวัดดำเนินการดังนี้

1. การขอรับความเห็นชอบให้แนบเอกสารประกอบการพิจารณา เช่น บันทึกการตรวจยึดจับกุม, บัญชีไม้ของกลาง, สัญญาจ้างเฝ้ารักษาไม้ของกลาง, ความเห็นของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเจ้าของคดี, คำพิพากษา, ใบสำคัญแสดงว่าคำพิพากษาลงถึงที่สุดหรือเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ตามกรณีจำหน่ายของกลางในระหว่างคดีหรือจำหน่ายของกลางเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว

2. ในการปฏิบัติให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเป็นผู้ตรวจสอบเสนอเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามในหนังสือขออนุมัติจำหน่ายไม้ของกลางทุกครั้ง

(10) หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส 1612.2/162 ลงวันที่ 7 มกราคม 2548 เรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายไม้ของกลาง ^{*18}

กรมป่าไม้ ได้มีหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดเกี่ยวกับการขออนุมัติจำหน่ายไม้ของกลาง ดังนี้

1. ให้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับการขออนุมัติจำหน่ายไม้ของกลาง ประกอบการพิจารณาอนุมัติทุกครั้ง
2. ให้หน่วยงานที่ขออนุมัติจำหน่ายไม้ของกลาง ตรวจสอบ และนำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ทราบและลงนามขออนุมัติทุกครั้ง

(11) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ ทส 1610.4/ว22064 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551 เรื่องการดำเนินการไม้ของกลาง ^{*19} ส่งสำเนาหนังสือ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ทส 1400/ว2795 ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2551 ^{*20} และสำเนาหนังสือองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ที่ ทส 1400/ก.98 ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2551 ^{*21} แจ้งว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรสิ่งแวดล้อม (นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน) ได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2551 ให้จำหน่ายไม้ของกลางระหว่างคดี หรือคดีถึงที่สุดแล้ว ให้กับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ตามมติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2502 เฉพาะไม้ของกลางปี 2551

7. การจำหน่ายไม้ของกลางเมื่อคดีถึงที่สุด

การจำหน่ายของกลางที่ตกเป็นแผ่นดินเมื่อคดีถึงที่สุด ต้องดำเนินการตาม ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ข้อ 7, ข้อ 8, ข้อ 9 และข้อ 10 ดังนี้

ข้อ 7 ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้ขายโดยวิธีทอดตลาดหรือวิธีประกวดราคาตามระเบียบนี้ เว้นแต่ จะมีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หรือของกลางที่ต้องการจัดการตามข้อ 8 ข้อ 9

ข้อ 8 ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว และเป็นของกลางที่ไม่ควรขาย อธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมป่าไม้ จะสั่งให้เอาไว้ใช้ในราชการ ปล่อย ทำลาย หรือจัดการตามสมควรก็ได้

ข้อ 9 การขายของกลางให้องค์การการกุศล วัด หรือการสาธารณประโยชน์ ให้ทำได้โดยไม่ต้องขายตามข้อ 7 แต่ต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมป่าไม้

ข้อ 10 การขายของกลางตามข้อ 7 ให้ดำเนินการดังนี้

10.1 ให้อธิบดีกรมป่าไม้ ป่าไม้เขต หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี แต่งตั้งข้าราชการเป็นคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งจะต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 5 และกรรมการอีกอย่างน้อยสองคน ให้มีเลขานุการคนหนึ่ง หรือจะแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นเลขานุการด้วยก็ได้

10.2 ต้องประกาศก่อนวันขายไม่น้อยกว่า 15 วัน ในประกาศให้ระบุชนิด จำนวน ปริมาตร ลักษณะ สภาพ สถานที่เก็บรักษาของกลางที่จะขาย วัน เวลา สถานที่ขายหลักประกันของ ในกรณีขายโดยวิธีประกวดราคาและกำหนดให้ผู้ซื้อได้ชำระค่าภาระผูกพันอันได้แก่ ค่าชักลาก ค่าขนย้าย ค่าเฝ้ารักษา หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ทางราชการป่าไม้จะต้องจ่ายเกี่ยวกับของกลางอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากค่าขาย

10.3 ให้ขายที่กรมป่าไม้ สำนักงานป่าไม้เขต สำนักงานป่าไม้จังหวัดหรือที่อื่นใดตามที่ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเห็นสมควร

10.4 เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้เสนอสูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอกับราคาขั้นต่ำที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการถอนทรัพย์สินนั้นจากการขาย แล้วดำเนินการขายใหม่

10.5 ผู้ซื้อได้ต้องชำระราคาทั้งหมดในวันขาย ถ้าไม่อาจชำระราคาทั้งหมดได้ ก็ให้ชำระไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของราคาที่ขายและทำสัญญาไว้เป็นหลักฐาน โดยกำหนดให้ชำระราคาส่วนที่เหลือพร้อมรับของภายในสิบห้าวันนับแต่วันทำสัญญา

การจำหน่ายไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน

(1) หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนมาก ที่ 9044/2502 ลงวันที่ 9 กันยายน 2502 เรื่อง นโยบายป้องกันการลักลอบตัดฟันไม้ทำลายป่า และอัตราค่าจำหน่ายไม้ของกลางให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้^{*22}

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติว่า ไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วไม่ว่า ไม้ท่อนหรือไม้แปรรูป มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2502 ขายให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เสียทั้งสิ้น โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ในอัตรา 3 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก และ 2 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้กระยาเลย

(2) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0704(5)/11086 ลงวันที่ 20 เมษายน 2530 เรื่อง การพิจารณาปรับปรุงอัตราค่าจำหน่ายไม้ของกลางให้ อ.อ.ป.^{*23}

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2530 ได้อนุมัติให้ปรุงอัตราจำหน่ายไม้ของกลางให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นอัตรา 4 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก และ 3 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับ

ไม้กระยาเลย หากไม้ของกลางเป็นไม้แปรรูปให้คิดในอัตรา 2 เท่าของไม้ท่อน นอกจากนี้ค่าภาระผูกพันสำหรับ ไม้ของกลางรายนั้น ๆ มีเท่าใดให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ชำระแทนกรมป่าไม้ด้วย

(3) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ 731/2503 ลงวันที่ 22 มกราคม 2503 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจ เกี่ยวกับการตรวจยึดไม้และการรักษาไม้ของกลาง ^{*24}

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับไม้ของกลางที่เสร็จคดีและตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้รับเสนอขายให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ตามระเบียบโดยเร็วที่สุด หรืออย่างช้าไม่เกิน 15 วัน นับแต่วัน ทราบผลคดีถึงที่สุด

(4) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ 3104-3105/2503 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2503 เรื่อง การจำหน่าย ไม้ของกลางให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ^{*25}

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ว่า ไม้ของกลางเมื่อตรวจวัดดีตรา ขายให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แล้ว ให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ นำเงินมาชำระภายใน 30 วัน นับแต่วันดีตราขายและส่งมอบหรือวันแจ้งราคาขาย ให้ทำสมุดตรวจวัดดีตราขายและบันทึกมอบไม้ไว้เป็นหลักฐานด้วย

(5) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0704.(5)/ว.7318 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2530 เรื่อง การเร่งรัด จำหน่ายไม้ของกลาง ^{*13}

ให้ตรวจสอบและเร่งรัดการจำหน่ายไม้ของกลางคดีเสร็จสิ้นแล้ว ที่ยังเหลือค้างอยู่ให้แก่ อ.อ.ป. ให้หมดสิ้น โดยด่วนที่สุด

(6) หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนมาก ที่ กษ 0704.03/4940 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 เรื่อง การจำหน่ายไม้ที่ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 (ฉบับแก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2532) มาตรา 68 เบญจ วรรคท้าย ^{*26}

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ว่า ไม้ที่ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2532) มาตรา 68 เบญจวรรคท้าย ให้ขายแก่ อ.อ.ป.โดยวิธีตกลงราคา กำหนดค่าขายในอัตรา 3 เท่าค่าภาคหลวงตามราคาไม้ของกลาง ตามนัยมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2530 โดยอนุโลม และมีเงื่อนไขว่า ไม้ที่ตกเป็นของแผ่นดินบางรายที่มีปัญหา หากมีการฟ้องเรียกไม้คืนหรือหรือเรียกค่าเสียหายจากกรมป่าไม้ ถ้ากรมป่าไม้แพคดี ให้ อ.อ.ป. รับใช้เงินตาม อัตราท้องตลาดที่ขายไม้นั้น โดยให้ อ.อ.ป. ทำหนังสือรับรองไว้กับกรมป่าไม้เป็นรายๆไป ถ้า อ.อ.ป. ปฏิเสธการรับ ซื้อไม้ให้กรมป่าไม้ดำเนินการขายโดยวิธีทอดตลาด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521

ในกรณีไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว เป็นไม้นอกประเภทหวงห้าม

(7) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ 8202/2505 ลงวันที่ 6 กันยายน 2505 เรื่อง การจำหน่ายไม้ของกลาง นอกประเภทหวงห้ามที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว แจ้งให้จังหวัดทราบและปฏิบัติ ตามหนังสือกรมป่าไม้ ที่

8201/2505 ลงวันที่ 6 กันยายน 2505^{*27} ว่าไม้ของกลางนอกประเภทไม้หวงห้ามที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้จำหน่ายแก่ อ.อ.ป. โดยคิดจากอัตราค่าภาคหลวงไม้หวงห้ามอัตราต่ำที่สุด ทั้งไม้ท่อนและไม้แปรรูป

(8) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0743.03/33238 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2533 เรื่อง การทारीหรือเรื่องการจำหน่ายไม้ของกลางที่ไม่ใช่ไม้หวงห้าม เรียนผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดอ่างทอง)^{*28}

ปัจจุบันอัตราค่าภาคหลวงไม้หวงห้ามที่ต่ำที่สุด คือ ลูกบาศก์เมตรละ 20 บาท ดังนั้นการจำหน่ายไม้นอกประเภทหวงห้ามให้แก่ อ.อ.ป. จึงคิดราคาในอัตราลูกบาศก์เมตรละ 60 บาท ทั้งไม้ท่อนและไม้แปรรูป

ในกรณีไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว เป็นไม้ที่ตกแต่งเป็นสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือส่วนประกอบของเครื่องใช้

(9) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ 6843/2503 ลงวันที่ 7 กันยายน 2503 เรื่อง การจำหน่ายไม้ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้^{*29}

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ว่า ไม้ของกลางที่ตกแต่งเป็นสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือส่วนประกอบของเครื่องใช้ที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว เช่น ครก สาก คันไถ ประตู่ หน้าต่าง ฯลฯ มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2503 ให้จำหน่ายโดยวิธีประมูลตามระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ ฉบับที่ 8 ว่าด้วยการรักษาและจำหน่ายของกลาง

8. การจำหน่ายของป่าของกลางในระหว่างคดี

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

ข้อ 11 ของกลางที่เสียหาย หรือถ้าเก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของกลางนั้น ให้นำออกขายทอดตลาด เว้นแต่ จะมีกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของทางราชการ กำหนดการขายไว้เป็นอย่างอื่น ก่อนขายให้แจ้งเหตุดังกล่าวและขอความเห็นชอบต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการเจ้าของคดี เพื่อขายของกลางนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนในระหว่างคดี และให้ร่วมกับพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีจัดการตามสมควร เพื่อบันทึกรายละเอียด তাหาณี รูปพรรณ ร่องรอยหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับของกลางนั้นไว้ เมื่อขายแล้วได้เงิน เป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนของกลาง

หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนมาก ที่ กส 0713/694 ลงวันที่ 15 มกราคม 2522 เรื่อง ขออนุมัติจำหน่ายของป่าของกลาง (ถ่านไม้) ในระหว่างคดี^{*30}

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ทำนองเดียวกันกับการจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลาง ตามหนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส 0813/18483 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2521^{*31} ดังนั้น การจำหน่ายของป่าของกลางในระหว่างคดีจึงจำหน่ายโดยวิธีขายทอดตลาด โดยพิจารณาดำเนินการทำนองเกี่ยวกับการจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางในระหว่างคดี

การจำหน่ายของป่าหวงห้ามของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน

ของป่าของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งเป็นของป่าที่ควรขาย ให้ดำเนินการโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีประกวดราคา เช่นเดียวกับการขายสิ่งประดิษฐ์ฯ (ดำเนินการตาม ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ข้อ 7 ข้อ 10)

การจำหน่ายของป่าหวงห้ามของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินไว้ในราชการ

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

ข้อ 8 ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วและเป็นของกลางที่ไม่ควรขาย อธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมป่าไม้ จะสั่งให้เอาไว้ในราชการฯ ก็ได้

กล้วยไม้ป่าและไม้กฤษณา

1. หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0743.03/3627 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2535 เรื่อง ของป่าหวงห้ามของรัฐบาล ^{*32}

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ ดังนี้

1.1 กล้วยไม้ป่าทุกชนิดที่เป็นของกลาง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเก็บรักษาไว้ก่อน เมื่อตกเป็นของแผ่นดินแล้วให้ขอเอาไว้ในราชการทุกราย ตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ข้อ 8 ห้ามมิให้ประมูลจำหน่ายโดยเด็ดขาด และเมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้มอบกล้วยไม้ป่าของกลางแก่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่เป็นท้องถิ่นเดิมของกล้วยไม้ป่าชนิดนั้น ๆ หรือมอบให้ศูนย์พฤกษศาสตร์ประจำภาคบำรุงรักษาต่อไป ตามแต่กรณี

1.2 ชื่นไม้กฤษณาและชื่นไม้จันทร์หอม ให้ขอเอาไว้ในราชการเพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางด้านวิชาการทุกราย

2. หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0708.3/16966 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2544 เรื่อง ขอรื้อหรือเรื่องการส่งมอบไม้กฤษณาของกลาง ^{*33}

กรมป่าไม้ได้แจ้งให้จังหวัดเพชรบูรณ์ ตรวจสอบจัดทำรายละเอียดความเป็นมาของไม้กฤษณาของกลางแต่ละคดี จัดทำบัญชี ส่งมอบชื่นไม้กฤษณาพร้อมบัญชีรายละเอียดให้สำนักวิชาการป่าไม้เป็นผู้เก็บและดูแลรักษาในระหว่างคดี หากชื่นไม้กฤษณาตกเป็นของแผ่นดินแล้ว กรมป่าไม้จะให้สำนักวิชาการป่าไม้ขอเอาไว้ในราชการ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางด้านวิชาการต่อไป

ถ่านไม้ของกลาง

การจัดการถ่านไม้ของกลาง กรณีที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว

1. ถ้าถ่านไม้ของกลางนั้น เป็นของกลางที่ควรขาย ก็ให้ขายแก่หน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ทั้งภายในและภายนอกกรมป่าไม้ สภาตำบล องค์การกุศล วัด มูลนิธิ หรือการสาธารณะประโยชน์ โดยวิธี ค้ำขายอย่างปกติทั่วไป ไม่ใช้วิธีขายโดยวิธีทอดตลาด หรือวิธีประกวดราคา ตามข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 แต่ต้องได้รับ อนุมัติจากอธิบดีกรมป่าไม้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการขายถ่านไม้ของกลางนั้น ให้จำหน่ายได้แห่งละไม่เกิน 40 กระสอบ (2,000 กิโลกรัม) โดยให้จำหน่ายในอัตรา กิโลกรัมละ 1 บาท พร้อมทั้งให้ผู้ซื้อชำระค่าผูกพัน (ถ้ามี) หรือ ค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ทางราชการป่าไม้จะต้องจ่ายเกี่ยวกับถ่านไม้ของกลางอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากค่าขายและ ให้จัดทำบัญชีไว้ แล้วรายงานกรมป่าไม้ปีละ 1 ครั้ง ตามนัย ข้อ 9 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ประกอบกับหนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ 0708.06/18833 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2536 เรื่อง มาตรการจัดการกับของป่าหวงห้าม (ถ่านไม้) ของกลาง³⁵

2. ถ้าถ่านไม้ของกลางนั้น เป็นของกลางที่ไม่ควรขาย อธิบดีกรมป่าไม้ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จากอธิบดีกรมป่าไม้ จะสั่งให้เอาไว้ใช้ในราชการ ปล่อย ทำลาย หรือจัดการตามสมควรก็ได้ ตามนัย ข้อ 8 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

9. การจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลาง

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิด เกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

ข้อ 7 ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้ขายโดยวิธีทอดตลาดหรือวิธีประกวดราคาตาม ระเบียบนี้ เว้นแต่ จะมีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หรือของกลางที่ต้องการจัดการ ตามข้อ 8 ข้อ 9

ข้อ 10 การขายของกลางตามข้อ 7 ให้ดำเนินการดังนี้

10.1 ให้อธิบดีกรมป่าไม้ ป่าไม้เขต หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี แต่งตั้ง ข้าราชการเป็นคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งจะต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 5 และ กรรมการอีกอย่างน้อยสองคน ให้มีเลขานุการคนหนึ่ง หรือจะแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ด้วยก็ได้

10.2 ต้องประกาศก่อนวันขายไม่น้อยกว่า 15 วัน ในประกาศให้ระบุชนิด จำนวน ปริมาตร ลักษณะ สภาพ สถานที่เก็บรักษาของกลางที่จะขาย วัน เวลา สถานที่ขายหลักประกันของ ในกรณีขาย

โดยวิธีประกวดราคาและกำหนดให้ผู้ซื้อได้ชำระค่าภาระผูกพันอันได้แก่ ค่าชักลาก ค่าขนย้าย ค่าเฝ้ารักษา หรือ ค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ทางราชการป่าไม้จะต้องจ่ายเกี่ยวกับของกลางอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากค่าขาย

10.3 ให้ขายที่กรมป่าไม้ สำนักงานป่าไม้เขต สำนักงานป่าไม้จังหวัดหรือที่อื่นใด ตามที่ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเห็นสมควร

10.4 เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้เสนอสูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอกับราคาขั้นต่ำที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการถอนทรัพย์สินนั้นจากการขาย แล้วดำเนินการขายใหม่

10.5 ผู้ซื้อได้ต้องชำระราคาทั้งหมดในวันขาย ถ้าไม่อาจชำระราคาทั้งหมดได้ ก็ให้ชำระไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของราคาที่ยขายและทำสัญญาไว้เป็นหลักฐาน โดยกำหนดให้ชำระราคาส่วนที่เหลือพร้อมรับของภายในสิบห้าวันนับแต่วันทำสัญญา

ข้อ 11 ของกลางที่เสี่ยงง่าย หรือถ้าเก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่าย จะเกินส่วนกับค่าของกลางนั้น ให้นำออกขายทอดตลาด เว้นแต่ จะมีกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบาย ของทางราชการ กำหนดการขายไว้เป็นอย่างอื่น ก่อนขายให้แจ้งเหตุดังกล่าวและขอความเห็นชอบต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการเจ้าของคดี เพื่อขายของกลางนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนในระหว่างคดี และให้ร่วมกับ พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีจัดการตามสมควร เพื่อบันทึกรายละเอียด ตำหนิ รูปพรรณ ร่องรอยหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับของกลางนั้นไว้ เมื่อขายแล้วได้เงิน เป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ถือไว้แทนของกลาง

1. การจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางในระหว่างคดี

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิด เกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ข้อ 11

หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส 0813/18483 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2521 เรื่อง ทาหรือ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางที่ยังไม่เสร็จคดี^{*33} ส่งสำเนาหนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส 0813/18481 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2521 เรื่อง ทาหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางที่ยังไม่เสร็จคดี^{*34}

กรมป่าไม้ได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ว่า ให้พิจารณาว่าสิ่งประดิษฐ์ของกลางในแต่ละคดี รายใดสมควรดำเนินการจำหน่าย จะต้องปรากฏว่าสิ่งประดิษฐ์ของกลางนั้น หากรอจนคดีถึงที่สุด จะผู้ เสื่อมคุณภาพ เสียหาย จำหน่ายไม่ได้ราคาเท่าที่ควรจะได้ หรือจำหน่ายไม่ได้เลย หรือถ้าหน่วงช้าไว้ จะเป็นการเสี่ยง ต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาและอื่น ๆ จะเกินส่วนกับค่าแห่งสิ่งประดิษฐ์ของกลางนั้น กับทั้งจะต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์ และข้อเท็จจริงในคดีเพื่อมิให้เกิดการเสียหายแก่รูปคดีประกอบด้วย กล่าวคือ แม้จะเก็บรักษาสิ่งประดิษฐ์ของกลางนั้นไว้ต่อไปอีกหรือปล่อยไว้ให้สูญเสียมสภาพไป ก็จะไม่เกิดประโยชน์ ในการพิสูจน์ทางคดีได้ และทั้งผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่คัดค้านเกี่ยวกับการที่จะจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางนั้น ถ้าสิ่งประดิษฐ์ของกลางนั้นเป็นของบุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่ความก็ควรจะได้ให้เจ้าของอันแท้จริงได้รับรู้และ

ยินยอมในเรื่องการจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางเสียด้วย ถ้าสิ่งประดิษฐ์ของกลางนั้นอาจจะต้องนำไปแสดงต่อศาล ก็ควรเก็บตัวอย่างไว้เพียงพอสำหรับเป็นวัตถุพยานประกอบคดี โดยบันทึกหลักฐานให้ปรากฏข้อความ รายละเอียดให้ชัดเจน และให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีลงลายมือชื่อร่วมรู้เห็นไว้ด้วย แล้วดำเนินการ ติดต่อขออนุญาตต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี เพื่อจำหน่าย สิ่งประดิษฐ์ของกลางในระหว่างคดี เมื่อได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้แล้ว ให้ดำเนินการจำหน่ายโดยวิธีประมูล ต่อไป โดยให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ ฉบับที่ 8 ว่าด้วยการรักษาและจำหน่ายของกลางโดยเคร่งครัด เมื่อจำหน่ายแล้วได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใดให้เก็บรักษาไว้แทนตัว สิ่งประดิษฐ์ของกลางเพื่อรอฟังผลคดีต่อไป และเมื่อได้จัดการจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางแล้ว ให้แจ้งผลการจำหน่าย ตลอด วัน เดือน ปี ที่จำหน่ายให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการหรือศาล แล้วแต่กรณีทราบด้วย ในกรณีที่ตรวจยึดโดยรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่จับกุมไม่ได้ หรือผู้กระทำความผิด หลบหนี หากพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่จำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลาง หากไม่มีผู้ใดเรียกร้องกรรมสิทธิ์ ในสิ่งประดิษฐ์ของกลาง ถือว่าตกเป็นของแผ่นดินโดยอนุโลมตามความในมาตรา 1327 แห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ ค่าส่งขายเป็นผลประโยชน์แก่แผ่นดินต่อไป

ตามหนังสือกรมป่าไม้ดังกล่าวข้างต้น ได้วางแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลาง ในระหว่างคดีโดยวิธีประมูล โดยให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ ฉบับที่ 8 ว่าด้วยการรักษาและจำหน่ายของกลาง ลงวันที่ 8 กันยายน 2497 ซึ่งระเบียบปฏิบัติราชการกรมป่าไม้ ฉบับที่ 8 ดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลาง ในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ลงวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2533 และระเบียบกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ดังกล่าว ข้อ 11 ได้กำหนดการขายของกลางในระหว่างคดี ให้ขายโดยวิธีขายทอดตลาด ดังนั้น การจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางในระหว่างคดีจึงต้องจำหน่ายด้วยวิธีขายทอดตลาด

2. การจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 ข้อ 7 และข้อ 10 กำหนดให้ขายสิ่งประดิษฐ์ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินโดยวิธี ทอดตลาดหรือวิธีประกวดราคา แต่ในทางปฏิบัติจะดำเนินการขายโดยวิธีประกวดราคา

ส่วนที่ 3

การจัดการอุปกรณ์ของกลางในคดีป่าไม้

อุปกรณ์ของกลางในคดีป่าไม้ หมายความว่า ของกลางประเภทเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่ตรวจยึดไว้ในคดีป่าไม้

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า เจ้าพนักงานป่าไม้ พนักงานป่าไม้ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ (เช่น รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ปลัดอำเภอ นายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการทหารในสังกัดกองทัพบกและ กองทัพเรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกตำแหน่ง ฯลฯ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484)

ผู้บริหารหน่วยงาน หมายความว่า ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานตามสายงานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ สังกัดอยู่ โดยมีตำแหน่ง เช่น อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการกลุ่ม ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้

รองอธิบดี หมายความว่า รองอธิบดีกรมป่าไม้ผู้ได้รับมอบอำนาจในการดำเนินคดีอาญา คดีอาญาทั่วไป

อธิบดี หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

คดีอาญา หมายความว่า คดีซึ่งมีการกระทำความผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484
- (2) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507
- (3) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- (4) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535
- (5) พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535
- (6) พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545

คดีอาญาทั่วไป หมายความว่า คดีซึ่งมีการกระทำความผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีโทษทางอาญา ซึ่งมีใช้เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ซึ่งกรมป่าไม้อยู่ในฐานะ ผู้เสียหาย

1. การยึดอุปกรณ์ของกลาง

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือมาตรา 69 ไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ตาม มาตรา 64 ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และ ทรัพย์สินที่ยึดไว้ดังกล่าว ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่พิพากษาให้ริบแล้ว ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันทราบ หรือถือว่าได้ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมป่าไม้ ตาม มาตรา 64 ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

2. การเก็บรักษาอุปกรณ์ของกลาง

ข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ ข้อ 3. กำหนดให้ อุปกรณ์ของกลางในคดีป่าไม้ทุกชนิดให้กรมป่าไม้รับไปเก็บรักษาและจัดการตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว และค่าใช้จ่ายในการดูแลเก็บรักษาและจัดการดังกล่าวให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ ส่วนของกลางที่เป็นอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิดให้ส่งมอบแก่พนักงานสอบสวนเพื่อเก็บรักษาและดำเนินการตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง กระทรวงมหาดไทยและระเบียบการเก็บรักษาของกลางของกรมตำรวจ

ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2552 ข้อ 17 กำหนดว่า เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบของกลางในความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้จากพนักงานสอบสวนเพื่อเก็บรักษาตามข้อตกลงระหว่างส่วนราชการแล้ว ให้ผู้รับมอบของกลางนำของกลางดังกล่าวไปเก็บรักษา ณ สถานที่ปลอดภัยและเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้เกิดการสูญหายหรือเสียหาย หรือนำของกลางดังกล่าวไปดำเนินการตามระเบียบหลักเกณฑ์ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือไม่มีสถานที่เก็บรักษาของกลางก็ให้ดำเนินการจ้างเฝ้ารักษาตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้หรือทางราชการกำหนดไว้ และลงทะเบียนของกลางไว้เป็นหลักฐาน แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามหลักเกณฑ์และกำหนดเวลา ตามข้อ 21 โดยอนุโลม ซึ่งข้อ 21 กำหนดว่า เมื่อเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้หรือตรวจยึดของกลาง หรือตรวจพบการกระทำความผิดในความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวรายงานให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาเสร็จสิ้นการจับกุมหรือตรวจยึด

ของกลาง หรือตรวจพบการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจรายงานภายใน กำหนดเวลาดังกล่าวได้ และให้ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับรายงานดังกล่าวรายงานผลการจับกุมตรวจยึด ของกลางหรือตรวจพบการกระทำความผิดดังกล่าวให้ผู้บริหารหน่วยงานทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ ได้รับ รายงาน และให้ผู้บริหารหน่วยงานรายงานให้อธิบดีทราบ ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ ได้รับรายงาน

3. การจัดการอุปกรณ์ของกลางระหว่างคดี

3.1 กรณีที่คดีอยู่ในระหว่างสอบสวนจนถึงก่อนนำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐาน ในการพิจารณาคดี อุปกรณ์ของกลางในคดีป่าไม้ทุกชนิด (ยกเว้นเลื่อยโซ่ยนต์ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและ วัตถุระเบิด ที่ไม่มีใบอนุญาตให้มีไว้ในครอบครองซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำ หรือมีไว้เป็นความผิด) เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืน สามารถยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวนหรือ พนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ตาม มาตรา 85/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งข้อ 19 วรรคสอง แห่งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2552 และ ให้สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า นำวิธีปฏิบัติตามข้อ 18 วรรคสอง มาใช้โดยอนุโลม

3.2 กรณีพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือ ศาล แล้วแต่กรณี ไม่อนุญาตให้คืน อุปกรณ์ของกลางดังกล่าวแก่เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืน ตามมาตรา 85/1 ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา ผู้บริหารหน่วยงานจะต้องสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีเก็บรักษา อุปกรณ์ของกลางไว้ตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติ เกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ ข้อ 3. และระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2552 ข้อ 17

3.3 กรณีที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาและคดียังไม่ถึงที่สุด ซึ่งพนักงานอัยการไม่ขอให้ศาล ริบอุปกรณ์ของกลางในคดีป่าไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจยึดไว้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี เนื่องจากบุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นอุปกรณ์ที่ได้รับผลในการกระทำ ความผิด ตามมาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือ มาตรา 69 และให้จัดการอุปกรณ์ของกลางตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85

3.3.1 กรณีที่เจ้าของอุปกรณ์ของกลางยื่นคำร้องขอคืนอุปกรณ์ของกลางนั้นต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่เจ้าของคดี พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง ตาม มาตรา 64 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจะต้องรวบรวมเอกสารหลักฐาน ตามหนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ ทส 1612.2/4147 ลงวันที่ 21 เมษายน 2548^{*36} และเอกสารหลักฐานที่ เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน ก่อนเสนอเรื่องราวพร้อมเอกสารหลักฐานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดลอม พิจารณานุมัติให้คืนอุปกรณของกลาง เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม พิจารณานุมัติให้คืนอุปกรณของกลางแล้ว ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีคืนอุปกรณของกลางให้แก่เจ้าของ อุปกรณของกลางตอไป ตาม มาตรา 64 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม พุทธศักราช 2484 ทั้งนี้ ในการคืน อุปกรณของกลางให้แก่บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของอุปกรณของกลางเจ้าพนักงานป่าไมหรือพนักงานป่าไมจะต้องรวมกับ พนักงานสอบสวนหรือตำรวจเจ้าของคดี เพื่อดำเนินการคืนอุปกรณของกลางให้แก่บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของ อุปกรณของกลางทุกครั้ง

3.3.2 กรณีพนักงานอัยการไม่ขอให้ศาลริบอุปกรณของกลางในคดีป่าไมแล้ว แต่ไม่มี เจ้าของอุปกรณของกลางมายื่นคำร้องขอคืนอุปกรณของกลางนั้นตอพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดี พนักงาน เจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจะต้องเก็บรักษาอุปกรณของกลางนั้นไว้นานกว่าพนักงานอัยการจะมีคำสั่งฟ้องคดีหรือมี คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีเสียก่อน จึงจะสามารถจัดการอุปกรณของกลางได้ โดยแยกได้ดังนี้

- พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องคดีแล้วและมีเจ้าของอุปกรณของกลางมายื่นคำร้องขอคืน อุปกรณของกลางนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจัดการอุปกรณของกลางได้ตาม กรณีข้อ 3.3.1 – ข้อ 3.3.2 แล้วแต่กรณี แต่ถ้ายังไม่มีเจ้าของอุปกรณของกลางมายื่นคำร้องขอคืนอุปกรณของกลางนั้นจนกระทั่งศาลได้มี คำพิพากษาถึงที่สุด และล่วงเลยกำหนด 1 ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดี ทราบตัวเจ้าของ หรือ ล่วงเลยกำหนด 5 ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดี ไม่ทราบตัวเจ้าของ อุปกรณของกลางนั้นก็ตกเป็นของแผ่นดิน ตามนัย มาตรา 1327 แห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ อธิบดีกรมป่าไมหรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมป่าไมสามารถสั่งให้นำอุปกรณของกลาง ที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วนี้ไว้ในราชการ ปลอ่ย ทำลาย หรือจัดการตามสมควรก็ได้ ตาม ข้อ ข้อ 7,8,10 และ 13 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม พ.ศ. 2533

- ถ้าพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว สามารถจัดการอุปกรณของกลางได้ ตามข้อ 4.1

4. การจัดการอุปกรณของกลางเมื่อคดีถึงที่สุด

4.1 กรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือ ศาลได้มีคำพิพากษาไม่ริบอุปกรณ ของกลางในคดีป่าไมและคำพิพากษาในศาลชั้นนั้นเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว เช่นนี้ หากมีเจ้าของหรือ ผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืน มายื่นคำร้องขอคืนอุปกรณของกลางตอพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดี ภายใน กำหนด 6 เดือน นับแต่วันทราบหรือถือว่าได้ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ตาม มาตรา 64 ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม พุทธศักราช 2484 ให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้ ร่วมกับพนักงานสอบสวนหรือตำรวจเจ้าของคดี ดำเนินการคืนอุปกรณของกลางให้แก่เจ้าของหรือ

ผู้มีสิทธิเรียกร้องขอคืน ตาม มาตรา 85 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบกับ ข้อ 14 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

4.2 กรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ริบอุปรณ์ของกลางในคดีป่าไม้ซึ่งทำให้อุปรณ์ของกลางตกเป็นของแผ่นดิน และคำพิพากษาในศาลชั้นนั้นเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว เช่นนี้ หากอุปรณ์ของกลางดังกล่าวมีเจ้าของ และเป็นเจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจะต้องรอเป็นระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด เพื่อให้เจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดได้ใช้สิทธิยื่นคำเสนอขอคืนอุปรณ์ของกลางต่อศาล ตามมาตรา 36 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้คืนอุปรณ์ของกลางแก่เจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการคืนอุปรณ์ของกลางให้แก่เจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาลต่อไป อย่างไรก็ตาม ถ้าไม่มีเจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดมายื่นคำเสนอขอคืนอุปรณ์ของกลางต่อศาลภายใน 1 ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุดให้ริบอุปรณ์ของกลาง อธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมป่าไม้สามารถสั่งให้นำอุปรณ์ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วนี้ไว้ใช้ในราชการ ปล่อย ทำลาย หรือจัดการตามสมควรก็ได้ ตาม ข้อ 7,8,10 และ 13 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

4.3 กรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษายกฟ้อง และคำพิพากษาในศาลชั้นนั้นเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว เช่นนี้ หากทราบตัวเจ้าของอุปรณ์ของกลาง แต่เจ้าของอุปรณ์ของกลางมิได้ร้องขอคืนภายใน 1 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด หรือ ไม่ทราบตัวเจ้าของและพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีได้ผ่อนเวลารอเจ้าของอุปรณ์ของกลางมาร้องขอคืนเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่มีเจ้าของอุปรณ์ของกลางมาร้องขอคืน ให้ถือว่าอุปรณ์ของกลางตกเป็นของแผ่นดิน ตาม มาตรา 1327 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่ออุปรณ์ของกลางตกเป็นของแผ่นดินแล้ว อธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมป่าไม้สามารถสั่งให้นำอุปรณ์ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วนี้ไว้ใช้ในราชการ ปล่อย ทำลาย หรือจัดการตามสมควรก็ได้ ตาม ข้อ 7 ,8, 10 และ 13 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533

5. การจัดการอุปกรณืของกลางกรณีที่ยังจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดไม่ได้

คดีป่าไม้ในกรณีที่ยังจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดไม่ได้ พนักงานอัยการจะสั่งการสอบสวนไว้ก่อน ทำให้คดีป่าไม้อยู่ในอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 การจัดการอุปกรณืของกลางจะต้องพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

5.1 ถ้ามีเจ้าของมาขอคืนอุปกรณืของกลาง เจ้าของจะสามารถมายื่นคำขอในระยะเวลาใดก็ได้ภายในอายุความ แม้ว่าระยะเวลาที่เจ้าของอุปกรณืของกลางมาขอคืนนั้นอุปกรณืของกลางอาจจะตกเป็นของแผ่นดินเพราะพ้นกำหนด 1 ปี นับแต่วันส่งอุปกรณืของกลางไว้ในความรักษาของกรมป่าไม้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีซึ่งเก็บรักษาอุปกรณืของกลางทราบตัวเจ้าของอุปกรณืของกลาง หรือ พ้นกำหนด 5 ปี นับแต่วันส่งอุปกรณืของกลางไว้ในความรักษาของกรมป่าไม้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีซึ่งเก็บรักษาอุปกรณืของกลางไม่ทราบตัวเจ้าของอุปกรณืของกลาง ตามนัย มาตรา 1327 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แล้วก็ตาม เมื่อคดีป่าไม้ยังอยู่ภายในอายุความ การจัดการอุปกรณืของกลางก็สามารถพิจารณาดำเนินการได้ตามข้อ 3. เนื่องจาก มาตรา 1327 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องอยู่ภายในบังคับแห่งกฎหมายอาญา หมายความว่า มาตรา 1327 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะต้องอยู่ภายในบังคับอายุความคดีอาญาด้วย

5.2 ถ้าจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดไม่ได้ภายในอายุความและไม่มีเจ้าของมาขอคืนอุปกรณืของกลางภายใน 1 ปี นับแต่วันส่งอุปกรณืของกลางไว้ในความรักษาของกรมป่าไม้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีซึ่งเก็บรักษาอุปกรณืของกลางทราบตัวเจ้าของอุปกรณืของกลาง หรือ ภายใน 5 ปี นับแต่วันส่งอุปกรณืของกลางไว้ในความรักษาของกรมป่าไม้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีซึ่งเก็บรักษาอุปกรณืของกลางไม่ทราบตัวเจ้าของอุปกรณืของกลาง ให้ถือว่าอุปกรณืของกลางตกเป็นของแผ่นดิน ตามนัย มาตรา 1327 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหากปรากฏว่ายังไม่มีเจ้าของมาขอคืนอุปกรณืของกลางจนกระทั่งคดีป่าไม้ขาดอายุความด้วยแล้ว อธิบดีกรมป่าไม้หรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมป่าไม้สามารถสั่งให้นำอุปกรณืของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแล้วนี้ไว้ใช้ในราชการ ปล่อย ทำลายหรือจัดการตามสมควรก็ได้ ตาม ข้อ ตาม ข้อ 7 ,8, 10 และ 13 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533 แล้วแต่กรณี

5.3 ถ้าจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดได้ภายในอายุความ การจัดการอุปกรณืของกลางก็จะต้องพิจารณาดำเนินการตาม ข้อ 3 หรือข้อ 4 แล้วแต่กรณี ต่อไป

6. การจัดการอุปกรณ์ของกลางประเภทเลื่อยโซ่ยนต์

ตามกฎกระทรวง กำหนดลักษณะเลื่อยโซ่ยนต์และส่วนประกอบของเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2551 ให้ไว้ ณ วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2551⁴⁰ “เลื่อยโซ่ยนต์” หมายความว่า

(1) เครื่องมือสำหรับใช้ตัดไม้หรือแปรรูปไม้ที่มีฟันเลื่อยติดกับโซ่ซึ่งขับเคลื่อนด้วยกำลังเครื่องจักรกลที่ผลิตและประกอบสำเร็จรูปเพื่อการใช้งาน ที่มีต้นกำลังเกินกว่า 2 แรงม้า โดยมีแผ่นบังคับโซ่ที่มีขนาดความยาวเกินกว่า 12 นิ้ว

(2) ส่วนหนึ่งส่วนใดที่เป็นส่วนประกอบของเครื่องมือตาม (1) ดังต่อไปนี้

(ก) เครื่องจักรกลต้นกำลังที่มีการออกแบบตัวเครื่องและอุปกรณ์ประกอบตัวเครื่องให้มีลักษณะหรือสภาพเพื่อนำมาประกอบเป็นเครื่องมือตาม (1) โดยเฉพาะ ที่มีต้นกำลังเกินกว่า 2 แรงม้า

(ข) แผ่นบังคับโซ่ ที่มีขนาดความยาวเกินกว่า 12 นิ้ว

เลื่อยโซ่ยนต์เป็นเครื่องมือที่ห้ามผู้ใดมี ผลิต หรือนำเข้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนเลื่อยโซ่ยนต์ ตาม มาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 ทั้งนี้ การขอใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซ่ยนต์จากนายทะเบียนเลื่อยโซ่ยนต์ จะต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซ่ยนต์จากนายทะเบียนเลื่อยโซ่ยนต์ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 ใช้บังคับ (พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 ใช้บังคับในวันที่ 24 มิถุนายน 2551) ตาม มาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 และไม่มีกฎหมายกำหนดให้ขยายเวลาต่อไปอีก ดังนั้น หากผู้มีเลื่อยโซ่ยนต์ไม่ได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซ่ยนต์จากนายทะเบียนเลื่อยโซ่ยนต์ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 ใช้บังคับ ตาม มาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 ก็จะต้องถือว่ามีความผิดตาม มาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 และต้องรับโทษตาม มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 และปรากฏกรณีดังนี้

1. ผู้มีเลื่อยโซ่ยนต์ไม่ใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายใน 30 วัน นับแต่วันทราบคำสั่งไม่อนุญาต ตาม มาตรา 14 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 ให้ถือว่าเลื่อยโซ่ยนต์ของผู้นั้นตกเป็นของแผ่นดินนับแต่วันที่นายทะเบียนเลื่อยโซ่ยนต์มีคำสั่งไม่อนุญาต ตาม มาตรา 14 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545

2. ผู้มีเลื่อยโซ่ยนต์ใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายใน 30 วัน นับแต่วันทราบคำสั่งไม่อนุญาต ตามมาตรา 14 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545 แต่ปรากฏว่า รัฐมนตรีมีคำวินิจฉัยไม่ให้ออกใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซ่ยนต์ ให้ถือว่าเลื่อยโซ่ยนต์ของผู้นั้นตกเป็นของแผ่นดินนับแต่วันที่รัฐมนตรีมีคำวินิจฉัย ตาม มาตรา 14 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545

เมื่อเลื่อยโซยนต์ตกเป็นของแผ่นดิน ตาม มาตรา 14 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 แล้ว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในราชการ หรือจำหน่ายให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือ ทำลายตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด ตาม มาตรา 14 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 ประกอบกับ ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับเลื่อยโซยนต์ที่ตกเป็นของแผ่นดิน หรือที่ศาลสั่งริบ ตามพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2551^{*41}

7. การจัดการเลื่อยโซยนต์ของกลางระหว่างคดี

แบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

7.1 กรณีที่คดีอยู่ระหว่างสอบสวนจนถึงก่อนนำสืบหรือแสดงเป็นพยานหลักฐานในการ พิจารณาคดี เจ้าของหรือผู้ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืน สามารถยื่นคำร้องขอคืนเลื่อยโซยนต์ของกลางที่มี ใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซยนต์ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ตาม มาตรา 85/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา ได้

7.2 กรณีที่อยู่ระหว่างคดี คดียังไม่ถึงที่สุด และพนักงานอัยการไม่ขอให้ศาลริบเลื่อยโซยนต์ของ กลางในคดีป่าไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจยึดไว้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีเนื่องจากบุคคลได้ใช้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด ตาม พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือ มาตรา 69 และให้จัดการ เลื่อยโซยนต์ของกลางตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 ในกรณีนี้หากมีเจ้าของเลื่อยโซ ยนต์ของกลางยื่นคำร้องขอคืนเลื่อยโซยนต์ของกลางต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดี พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าของคดีจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงให้แน่ชัดเสียก่อนว่า เลื่อยโซยนต์ของกลางมีใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซ ยนต์ตามพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 หรือไม่

7.2.1 หากเลื่อยโซยนต์ของกลางมีใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซยนต์ตามพระราชบัญญัติ เลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจะต้องตรวจสอบให้ได้ความแน่ชัดด้วยว่า เลื่อยโซยนต์ ของกลางไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี ตาม มาตรา 64 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน แล้วจึงเสนอเรื่องราวพร้อมเอกสารหลักฐานให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณานุมัติให้คืนเลื่อยโซยนต์ของกลาง เมื่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณานุมัติให้คืนเลื่อยโซยนต์ของกลางแล้ว ก็ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีคืนเลื่อยโซยนต์ของกลางให้แก่เจ้าของเลื่อยโซยนต์ของกลางต่อไป ตาม มาตรา 64 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

7.2.2 หากเลื่อยโซยนต์ของกลางไม่มีใบอนุญาตให้มีเลื่อยโซยนต์ตามพระราชบัญญัติ เลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 ถือว่าการมีเลื่อยโซยนต์ไว้ในครอบครองเป็นความผิด ตาม มาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่ง

พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีไม่สามารถคืนเลื่อยโซยนต์ของกลางให้แก่เจ้าของเลื่อยโซยนต์ของกลาง ตาม มาตรา 64 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ได้ พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจะต้องเก็บรักษาเลื่อยโซยนต์ของกลางไว้ ตามข้อตกลงระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ ข้อ 3. และระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยมาตรการควบคุม ตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. 2552 ข้อ 17

8. การจัดการเลื่อยโซยนต์ของกลางเมื่อคดีถึงที่สุด

8.1 เฉพาะกรณีที่เกิดคดีป่าไม้ศาลสั่งริบเลื่อยโซยนต์ ตาม มาตรา 17 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 ไว้ในคำพิพากษา

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงจากการพิจารณาของศาลว่า จำเลยมี ผลิต หรือนำเข้าเลื่อยโซยนต์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนเลื่อยโซยนต์ ตาม มาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 หรือ ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตเลื่อยโซยนต์ไม่ได้จัดทำบัญชีและหมายเลขแสดงหน่วยการผลิต ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ตาม มาตรา 4 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 และ คำพิพากษาในศาลชั้นนั้นเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว เช่นนี้ หากเลื่อยโซยนต์ของกลางดังกล่าวมีเจ้าของ และเป็นเจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจะต้องรอเป็นระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด เพื่อให้เจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ได้ใช้สิทธิยื่นคำเสนอขอคืนเลื่อยโซยนต์ของกลางต่อศาล ตาม มาตรา 36 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้คืนเลื่อยโซยนต์ของกลางแก่เจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการคืนเลื่อยโซยนต์ของกลางให้แก่เจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ในการกระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาลต่อไป แต่ถ้าศาลมีคำสั่งถึงที่สุดไม่คืนเลื่อยโซยนต์ของกลางแก่ผู้ยื่นคำเสนอขอคืน พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องคืนเลื่อยโซยนต์ของกลางให้แก่ผู้ยื่นคำเสนอขอคืน หรือ ถ้าไม่มีเจ้าของแท้จริงซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดมายื่นคำเสนอขอคืนเลื่อยโซยนต์ของกลาง ต่อศาลภายใน 1 ปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุดให้ริบเลื่อยโซยนต์ของกลาง กรมป่าไม้สามารถนำเลื่อยโซยนต์ของกลางไปใช้ประโยชน์ในราชการ หรือจำหน่ายให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือทำลายตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด ตาม มาตรา 17 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 ประกอบกับ ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับเลื่อยโซยนต์ที่ตกเป็นของแผ่นดินหรือที่ศาลสั่งริบ ตาม พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2551^{*41}

8.2 กรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษายกฟ้อง และคำพิพากษาในศาลชั้นนั้นเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว การจัดการเลื่อยไต่ของกลาง แบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

8.2.1 หากทราบตัวเจ้าของเลื่อยไต่ของกลาง แต่เจ้าของเลื่อยไต่ของกลางมิได้ร้องขอคืนภายใน 1 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด หรือ ไม่ทราบตัวเจ้าของและพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีได้ผ่อนเวลารอเจ้าของเลื่อยไต่ของกลางมาร้องขอคืนเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่มีเจ้าของเลื่อยไต่ของกลางมาร้องขอคืน ให้ถือว่าเลื่อยไต่ของกลางตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 1327 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

8.2.2 หากมีผู้มาร้องขอคืนเลื่อยไต่ของกลางภายในระยะเวลาที่บัญญัติไว้ตาม มาตรา 1327 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นเจ้าของเลื่อยไต่ของกลางซึ่งมีใบอนุญาตให้มีเลื่อยไต่ ตาม มาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเลื่อยไต่ พ.ศ. 2545 พนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าของคดีจะต้องคืนของกลางเลื่อยไต่ให้แก่เจ้าของ ตาม มาตรา 85 วรรคท้าย แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบกับ มาตรา 1336 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับ ข้อ 14 แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับของกลาง ในคดีความผิดเกี่ยวกับการป่าไม้ พ.ศ. 2533